

ประกาศคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ

พ.ศ. ๒๕๕๙

ตามที่มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้ข้อมูลด้านสุขภาพของบุคคลเป็นความลับส่วนบุคคล ผู้ใดจะนำไปเปิดเผยในประการที่น่าจะทำให้บุคคลนั้นเสียหายไม่ได้ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้นโดยตรงหรือมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องเปิดเผย คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ เนื่องจากปัจจุบันมีการนำสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) มาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในเรื่องการทำงานและเรื่องการดำเนินชีวิต หากมีการใช้ไม่เหมาะสมอาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลด้านสุขภาพของผู้รับบริการสาธารณสุข จึงได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพขึ้น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานด้านสุขภาพ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กว้างขวางมากขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกอบกับมติที่ประชุมคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจึงประกาศแนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามท้ายประกาศนี้เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเรือเอก ณะวณิช เทพหัสดิน ณ อยุธยา

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

แนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ

พ.ศ. ๒๕๕๙

ในปัจจุบัน สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของประชาชนเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบวิชาชีพต่างๆ ด้านสุขภาพ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ ในระบบสุขภาพ ได้มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพและบทบาทหน้าที่ด้านสุขภาพ การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ จำเป็นจะต้องมีความเหมาะสม เพราะอาจส่งผลกระทบต่อผู้ป่วย องค์กร วิชาชีพ และระบบสุขภาพโดยรวมได้ ซึ่งที่ผ่านมาปรากฏกรณีที่มีประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ ถึงความเหมาะสมในการใช้งานหรือแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพเป็นระยะๆ จึงควรมีแนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับสภาวิชาชีพและหน่วยงานต่างๆ ในระบบสุขภาพของประเทศไทยขึ้น เช่นเดียวกับแนวทางปฏิบัติในลักษณะเดียวกันในต่างประเทศ โดยยึดหลักกฎหมายและหลักจริยธรรมทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

เพื่อให้การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และมีจริยธรรม อันจะเป็นการจรรงรักษาเกียรติภูมิและความเชื่อมั่นศรัทธาที่ประชาชนมีต่อวิชาชีพ และการทำงานขององค์กรและบุคคลต่างๆ ในระบบสุขภาพ คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ จึงมีมติให้ประกาศใช้แนวทางปฏิบัติในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางของสภาวิชาชีพ สถานพยาบาล องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและอำนาจหน้าที่ของตน และเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการใช้งานอย่างเหมาะสมของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพต่อไป

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑ แนวทางปฏิบัติฉบับนี้ เป็นแนวทาง (guidelines) เบื้องต้น เพื่อประกอบการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งรวมถึงการใช้งานในเรื่องวิชาชีพ และการใช้งานส่วนตัวที่อาจเกี่ยวข้องหรือส่งผลกระทบต่อผู้ป่วย วิชาชีพ หรือระบบสุขภาพโดยรวมได้

สภาวิชาชีพ และคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะ ควรพิจารณานำแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ ไปปรับใช้ หรือกำหนดเป็นแนวทางในการกำกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในความดูแลของตน

/สถาน...

สถานพยาบาล และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรพิจารณานำแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ไปปรับใช้ หรือกำหนดเป็นแนวทางในการกำกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรที่สังกัดหรือปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรของตน ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพโดยตรง และบุคคลอื่นที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางสุขภาพแก่ผู้ป่วย หรือเกี่ยวข้องกับข้อมูลสารสนเทศสุขภาพหรือการสื่อสารสุขภาพ ซึ่งการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อาจทำให้เกิดปัญหาซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานขององค์กรและระบบสุขภาพโดยรวมด้วย

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพ ผู้ให้บริการทางสุขภาพ หรือบุคลากรอื่นที่ทำงานในระบบสุขภาพ ตลอดจนผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับข้อมูลสารสนเทศสุขภาพ หรือการสื่อสารสุขภาพ และนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ควรพิจารณานำแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ไปเป็นแนวทางในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของตนด้วย

ข้อ ๒ ในการนำแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงบริบท เหตุผล เจตนา ความรุนแรง ความเสียหายและผลกระทบ วิสัย พฤติการณ์ ความตระหนัก และสำนึกความรับผิดชอบของผู้กระทำ ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้นั้นประกอบกัน

ผู้ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ สภาวิชาชีพ สถานพยาบาล และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ พึงติดตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ และปรับใช้แนวทางปฏิบัติฉบับนี้ได้อย่างเหมาะสม

เนื่องจากทัศนคติ ความคาดหวัง และพฤติกรรมของคนในสังคม ตลอดจนความก้าวหน้าของเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว องค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น กฎหมายและนโยบายของรัฐอาจเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา จึงควรมีการทบทวนและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติฉบับนี้เป็นระยะๆ

ข้อ ๓ ในแนวทางปฏิบัติฉบับนี้

“ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสุขภาพ” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการสาธารณสุขชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชนด้วย

“ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ผู้ให้บริการทางสุขภาพและบุคลากรอื่นที่ทำงานในระบบสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นงานทางคลินิกหรืองานด้านสาธารณสุข ทั้งเชิงรับและเชิงรุก ตลอดจนผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับข้อมูลสารสนเทศสุขภาพหรือการสื่อสารสุขภาพ และนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ

“สภาวิชาชีพ” หมายความว่า สภาวิชาชีพต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพในแต่ละสาขา และหมายความรวมถึงคณะกรรมการการประกอบโรคศิลปะ และคณะกรรมการวิชาชีพสาขาต่างๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะด้วย

/“ผู้ป่วย” ...

“ผู้ป่วย” หมายความว่า ผู้ป่วยตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล และหมายความรวมถึง ผู้ที่รับบริการด้านสุขภาพจากสถานพยาบาลหรือจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพด้วย

“สื่อสังคมออนไลน์” หมายความว่า สื่อหรือช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือแลกเปลี่ยน ข้อมูลระหว่างบุคคลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เน้นการสร้างและเผยแพร่เนื้อหาระหว่างผู้ใช้งานด้วยกัน (creation and exchange of user-generated content) หรือสนับสนุนการสื่อสารสองทาง หรือการนำเสนอ และเผยแพร่เนื้อหาในวงกว้างได้ด้วยตนเอง ซึ่งนิยมเรียกกันเป็นภาษาอังกฤษว่า social media หรือ social network ซึ่งรวมถึงสื่อดังต่อไปนี้

- (๑) กระดานข่าว (web board หรือ online forums)
- (๒) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (social networking services) เช่น Facebook, Google Plus, Myspace, LinkedIn, LINE, WhatsApp, Viber, Skype
- (๓) สื่อสำหรับการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนเนื้อหาที่เป็นภาพนิ่ง เสียง วิดิทัศน์ หรือ แฟ้มข้อมูล หรือให้บริการเนื้อหาที่เก็บข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต (photo-sharing, audio-sharing, video-sharing, file-sharing, and online storage services) เช่น Flickr, Podcast, YouTube, Instagram, Dropbox, Google Drive, Microsoft OneDrive
- (๔) บล็อก (blogs) เช่น WordPress, Blogger และไมโครบล็อก (microblogs) เช่น Twitter
- (๕) เว็บไซต์สำหรับการสร้างและแก้ไขเนื้อหาพร้อมกัน (wikis) เช่น Wikipedia
- (๖) เกมออนไลน์หรือโลกเสมือนที่มีผู้ใช้งานหลายคน (multi-user virtual environments) เช่น World of Warcraft, Second Life
- (๗) สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อออนไลน์อื่นในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันที่เปิดให้ใช้งานเพื่อเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มบุคคล หรือกับสาธารณะ

หมวด ๒

หลักทั่วไปของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์

ข้อ ๔ หลักการเคารพกฎหมาย (Respect for the Law)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายของวิชาชีพต่างๆ ด้านสุขภาพ และกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น

ข้อ ๕ หลักการเคารพในจริยธรรมแห่งวิชาชีพ (Respect for Professional Ethics)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ พึงปฏิบัติตามหลักจริยธรรม และข้อบังคับว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ตลอดจนข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้องของสภาวิชาชีพที่ตนเป็นสมาชิกอย่างเคร่งครัด

การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ อยู่ภายใต้ความควบคุมของสภาวิชาชีพ ในกรณีที่มีการประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพ สภาวิชาชีพย่อมมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามที่บัญญัติในกฎหมาย

ข้อ ๖ หลักการเคารพในกฎระเบียบและนโยบายขององค์กร (Respect for Institutional Policy)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงปฏิบัติตามกฎระเบียบและนโยบายขององค์กรต่างๆ ที่ตนปฏิบัติงานหรือเป็นสมาชิกอยู่

ในกรณีที่องค์กรนั้น มีกฎระเบียบหรือนโยบายเกี่ยวกับการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ หรือการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือนโยบายนั้น ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของตนอยู่เสมอ

การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ที่ไม่สอดคล้องกับกฎระเบียบหรือนโยบายขององค์กรดังกล่าว อาจถูกลงโทษทางวินัย หรือมีผลต่อหน้าที่การงานหรือสภาพการจ้างในองค์กรได้

ข้อ ๗ หลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสียหาย (Respecting Human Dignity and Avoiding Defamation and Cyber-bullying)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลีกเลี่ยงการกระทำหรือการเผยแพร่เนื้อหาที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรืออาจทำให้บุคคลอื่นเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง ถูกคุกคาม หรือถูกกลั่นแกล้ง (cyber-bullying)

ข้อ ๘ หลักการรายงานพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ (Report of Misconduct)

ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ระบุว่ามีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม โดยเพื่อนร่วมงาน ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพคนอื่น หรือบุคคลอื่นใด โดยเฉพาะหากเป็นกรณีที่มีความสำคัญ หรือไม่เหมาะสมอย่างร้ายแรง พึงแจ้งให้ผู้นั้นทราบเพื่อพิจารณาหยุดการกระทำดังกล่าว และแก้ไขผลที่เกิดขึ้น หรือรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของผู้นั้น สภาวิชาชีพ องค์กรที่ผู้นั้นปฏิบัติงานอยู่ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ทั้งนี้ ตามความรุนแรงของการกระทำ ความเหมาะสมของสถานการณ์ และวิสัยและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๙ หลักเสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom)

ในฐานะผู้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานความรู้ (knowledge workers) ที่อาศัยความรู้ทางวิชาการด้านสุขภาพเป็นสำคัญ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการในการแสดงความคิดเห็นหรือจุดยืนทางวิชาการในเรื่องต่างๆ แต่การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ต้องอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบต่อความเห็นนั้น และสอดคล้องกับหลักการอื่นในแนวทางปฏิบัตินี้ ตลอดจนจริยธรรมและมาตรฐานแห่งวิชาชีพของตน

หมวด ๓

หลักจริยธรรมทั่วไปของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคมออนไลน์

ข้อ ๑๐ หลักการป้องกันอันตรายต่อผู้อื่น (Protection from Harms)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ หากพบการกระทำที่เป็น การละเมิดสิทธิของผู้ป่วย หรืออาจเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ ทรัพย์สิน หรือชื่อเสียงของผู้ใด โดยเฉพาะกรณีที่น่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพควรแจ้งผู้ที่กระทำการนั้นเพื่อให้หยุดการกระทำดังกล่าว แจ้งผู้ที่อาจได้รับอันตรายเพื่อให้หลบเลี่ยงจากอันตรายนั้น หรือแจ้งหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลหรือรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อระงับยับยั้งอันตรายและดำเนินการกับผู้ที่กระทำการดังกล่าว ทั้งนี้ ตามความรุนแรงของการกระทำ ความเหมาะสมของสถานการณ์ และวิสัยและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีฉุกเฉินอันจำเป็นเร่งด่วนและอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ พึงให้การช่วยเหลือเบื้องต้นเพื่อระงับยับยั้งอันตรายดังกล่าว เท่าที่ตนอยู่ในฐานะที่จะช่วยได้อย่างปลอดภัย ตามกฎหมาย จริยธรรมแห่งวิชาชีพ ตลอดจนวิสัยและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๑ หลักการมุ่งประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นสำคัญ (Beneficence)

ในการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงมุ่งประโยชน์ของผู้ป่วยเป็นสำคัญ ไม่ว่ากรณีใด การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ จะต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอุปสรรคต่อการให้บริการสุขภาพแก่ผู้ป่วย หรือทำให้ผู้ป่วยไม่ได้รับบริการสุขภาพด้วยมาตรฐานในระดับที่ดีที่สุด สถานการณ์นั้นๆ ภายใต้ความสามารถและข้อจำกัดตามภาวะ วิสัย และพฤติการณ์ที่มีอยู่

หมวด ๔

ความเป็นวิชาชีพ (Professionalism)

ข้อ ๑๒ หลักการรักษาความเป็นวิชาชีพตลอดเวลา (Maintaining Professionalism)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงรักษาความเป็นวิชาชีพด้วยการวางตัวอย่างเหมาะสมโดยไม่จำกัดแต่เพียงเฉพาะขณะปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น เนื่องจากการกระทำส่วนตนนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและความเป็นวิชาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนองค์กร วิชาชีพ และระบบสุขภาพโดยรวมได้เสมอ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของบริบทและสถานการณ์

ข้อ ๑๓ หลัก “คิดก่อนโพสต์” (Pausing Before Posting)

เนื่องจากเนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ อาจคงอยู่อย่างถาวรตลอดไป และอาจถูกนำไปใช้โดยผู้อื่นได้ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ จึงพึงมีสติ คำนึงถึงความเหมาะสม ข้อดีข้อเสีย และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเผยแพร่เนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ก่อนทำการเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าวเสมอ (“คิดก่อนโพสต์”) นอกจากนี้ ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงรับผิดชอบต่อการกระทำของตนทั้งในทางกฎหมาย ทางวินัย ทางจริยธรรม และทางสังคม

ข้อ ๑๔ หลักการมีพฤติกรรมออนไลน์อย่างเหมาะสม (Appropriate Behaviors Online)

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงวางตัวอย่างเหมาะสมในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพหรือไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ การเล่าเรื่องซ้ำซ้อนที่ลามกหรือไม่สุภาพ การถ่ายภาพและเผยแพร่ภาพที่อาจแสดงถึงการขาดความเป็นมืออาชีพหรือขาดความเป็นวิชาชีพ เช่น ภาพขณะดื่มสุรา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือใช้ยาเสพติด ภาพที่ส่งไปในทางเพศหรือลามกอนาจาร ภาพที่อุจาด หวาดเสียว หรือรุนแรง การแสดงตัวหรือทำให้เข้าใจได้ว่าเหยียดหยามหรือดูหมิ่นคนบางกลุ่ม เป็นต้น พึงระมัดระวังในการแสดงความเห็นในลักษณะบ่นระบายอารมณ์หรือการนินทา บนสื่อสังคมออนไลน์

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงระมัดระวังในการแสดงความเห็นบนสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นข้อถกเถียงหรือสุ่มเสี่ยงอย่างมากในสังคม เช่น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเมืองการปกครอง เป็นต้น

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการเผยแพร่ภาพหรือเนื้อหาในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพ ในลักษณะที่อาจถูกมองว่าไม่เหมาะสมหรือไม่มีความเป็นวิชาชีพได้ เช่น การเผยแพร่ภาพถ่ายในหอผู้ป่วย ห้องคลอด หรือห้องผ่าตัดขณะมีการดูแลหรือทำหัตถการกับผู้ป่วยอยู่ ภาพถ่ายขณะให้การดูแลรักษาผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปรากฏตัวผู้ป่วยหรือข้อมูลของผู้ป่วยอยู่ในภาพหรือเนื้อหาดังกล่าวด้วย ไม่ว่าจะสามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้หรือไม่ก็ตาม

ข้อ ๑๕ หลักการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวอย่างเหมาะสมและแยกเรื่องส่วนตัวกับวิชาชีพ (Privacy Settings and Separating Personal and Professional Information)

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงศึกษาและตั้งค่าความเป็นส่วนตัว (privacy settings) ของสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้กันอย่างเหมาะสม เพื่อจำกัดการเข้าถึงเนื้อหาที่เป็นเรื่องส่วนตัวจากบุคคลภายนอก และอาจพิจารณาแยกบัญชีผู้ใช้งาน (user account) หรือเนื้อหาที่เป็นเรื่องส่วนตัว กับเรื่องทางวิชาชีพออกจากกัน

ข้อ ๑๖ หลักการตรวจสอบเนื้อหาออนไลน์ของตนอยู่เสมอ (Periodic Self-Auditing)

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงตรวจสอบเนื้อหาหรือข้อมูลของตนหรือเกี่ยวกับตนบนสื่อสังคมออนไลน์และบนอินเทอร์เน็ตเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลเกี่ยวกับตนเองมีความถูกต้อง และไม่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรืออาจสร้างผลเสียให้กับตนในภายหลังหลงเหลืออยู่

ข้อ ๑๗ หลักการกำหนดขอบเขตความเป็นวิชาชีพกับผู้ป่วย (Professional Boundaries with Patients)

เนื่องจากการประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพมักมีอิทธิพลเหนือความคิดและการตัดสินใจของผู้ป่วย ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงกำหนดขอบเขตความเป็นวิชาชีพ (professional boundaries) และรักษาระยะห่าง (keep distance) กับผู้ป่วยให้เหมาะสม

ข้อ ๑๘ หลักการกำหนดขอบเขตความเป็นวิชาชีพกับผู้อื่น (Professional Boundaries with Others)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงกำหนดขอบเขตความเป็นวิชาชีพ (professional boundaries) และรักษาระยะห่าง (keep distance) กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน อาจารย์ นิสิตนักศึกษาหรือผู้รับการฝึกอบรม และบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ป่วยให้เหมาะสม และพึงตระหนักและเคารพในความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น ตลอดจนไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับของผู้อื่น

ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ อาจเลือกที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าผลดีมากกว่าผลเสีย ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงกำหนดขอบเขตความเป็นวิชาชีพและรักษาระยะห่างให้เหมาะสมเช่นเดียวกับในชีวิตจริง

หมวด ๕

การคุ้มครองความเป็นส่วนตัวของผู้ป่วย (Protection of Patient Privacy)

ข้อ ๑๙ หลักการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศและการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย (Protecting Information Security and Non-Disclosure of Patient Information)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบสารสนเทศและข้อมูลสารสนเทศ (information security) อยู่เสมอ พึงระมัดระวังไม่ให้งานใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของตนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือละเมิดความเป็นส่วนตัวของข้อมูลผู้ป่วย และพึงระมัดระวังไม่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลผู้ป่วยจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่มีความจำเป็นและสมควร

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงตระหนักในหน้าที่ตามกฎหมายในการคุ้มครองความลับ (confidentiality) และความเป็นส่วนตัว (privacy) ของข้อมูลผู้ป่วย และพึงหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยในประการที่สามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ป่วยหรือผู้แทนโดยชอบธรรม หรือเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และแม้จะได้รับความยินยอมแล้วก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงพิจารณาข้อดีข้อเสียของการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ทั้งผลต่อผู้ป่วย ตนเอง และประโยชน์สาธารณะ ประกอบกันอย่างรอบคอบ

ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ประสงค์จะเผยแพร่เนื้อหาที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับผู้ป่วย ในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อประโยชน์ต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพด้วยกัน การแลกเปลี่ยนความเห็นทางวิชาการ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงลบ (de-identify) ข้อมูลระบุตัวตน (identifiers) ของผู้ป่วยทั้งหมด และรายละเอียดอื่นที่อาจทำให้ผู้อื่นสามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้ออกก่อน

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงระมัดระวังการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วย ที่แม้ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในประการที่สามารถระบุตัวตนของผู้ป่วยได้โดยตรง แต่มีการระบุรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้อื่นสามารถคาดเดาหรือระบุตัวตนของผู้ป่วยในภายหลังได้ (re-identification) เช่น แม้ไม่ได้มีการระบุชื่อหรือเลขประจำตัวผู้ป่วย แต่มีการเปิดเผยสถานพยาบาล หอผู้ป่วย และ/หรือ หมายเลขเตียงที่ผู้ป่วยนอนอยู่ เป็นต้น

ข้อ ๒๐ หลักการให้ความยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าว (Informed Consent)

ในการขอความยินยอมจากผู้ป่วยหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงแจ้งให้ผู้รับทราบวัตถุประสงค์ รูปแบบ ช่องทาง และผลดีผลเสียของการเก็บรวบรวม ใช้ และเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวให้ทราบและเข้าใจอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งมีโอกาสซักถามก่อนให้ความยินยอม ทั้งนี้ ต้องเป็นความยินยอมโดยสมัครใจอย่างแท้จริง

หมวด ๖

การยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม (Integrity)

ข้อ ๒๑ หลักการไม่โฆษณา (Non-Advertising)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงไม่โฆษณา ใช้ จ้าง หรือ ยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาการประกอบวิชาชีพ ความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งของตนและของผู้อื่นในลักษณะที่ขัดกับข้อบังคับของสภาวิชาชีพว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

ผู้รับอนุญาตและผู้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล ต้องไม่โฆษณาหรือประกาศหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาหรือประกาศด้วยประการใดๆ อันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ต้องไม่โฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพในลักษณะที่เป็นความผิดตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงกฎหมายว่าด้วยเครื่องมือแพทย์ กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง กฎหมายว่าด้วยยา และกฎหมายว่าด้วยอาหาร

เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์มีลักษณะเฉพาะ ในกรณีที่มีข้อสงสัยว่ากรณีใดเข้าข่ายการโฆษณาที่ขัดกับข้อบังคับของสภาวิชาชีพหรือกฎหมายหรือไม่ บุคคลตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ควรสอบถามสภาวิชาชีพหรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อความชัดเจน

ข้อ ๒๒ หลักการเปิดเผยข้อมูลอย่างครบถ้วน (Full Disclosure)

ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หรือบริการสุขภาพแก่ผู้ป่วยหรือประชาชนหรือผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงเปิดเผยอย่างชัดเจน ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (conflicts of interest) ซึ่งรวมถึงผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ที่ตนได้รับจากผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ หรือสถานพยาบาล ที่อาจมีผลต่อการให้ข้อมูลดังกล่าว ทั้งนี้ โดยระบุนรายละเอียดตามความเหมาะสมกับสถานการณ์

ข้อ ๒๓ หลักการระบุวิชาชีพและความรู้ความชำนาญของตน (Self-Identification)

ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หรือบริการสุขภาพแก่ผู้ป่วยหรือประชาชน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงระบุวิชาชีพและความรู้ความชำนาญของตนที่เกี่ยวข้องตามความเป็นจริง เพื่อให้ผู้รับข้อมูลสามารถประเมินความเหมาะสมของข้อมูลดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ จะต้องไม่เป็นการโฆษณาที่ผิดจริยธรรมวิชาชีพหรือกฎหมาย

ข้อ ๒๔ หลักการหลีกเลี่ยงการสำคัญผิดว่าเป็นผู้แทนองค์กร (Avoiding Misrepresentation)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงระมัดระวังไม่ให้อื่นเข้าใจผิดว่าตนกำลังให้ข้อมูลหรือทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยไม่ถูกต้อง (misrepresentation)

ในกรณี ...

ในกรณีที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์มีโอกาสเข้าใจผิดดังกล่าวได้ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงระบุให้ชัดเจนว่าเนื้อหาดังกล่าวเป็นของตน และไม่ใช่ในฐานะผู้แทนขององค์กรนั้น

ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ พึงปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือนโยบายเกี่ยวกับการใช้ชื่อเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ขององค์กรที่ตนปฏิบัติงานอยู่หรือเป็นสมาชิก และหลีกเลี่ยงการใช้ชื่อเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ เช่น โลโก้ ขององค์กรนั้นในประการที่อาจทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าตนเป็นผู้แทนขององค์กรนั้นได้

ข้อ ๒๕ หลัก “เช็คก่อนแชร์” (“Fact Checking before Sharing”)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมหรือความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ผลลัพธ์สุขภาพ หรือบริการสุขภาพก่อนจะเผยแพร่ต่อไป พึงให้ข้อมูลตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานวิชาชีพ และพึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ข้อมูลที่เท็จ (false claims) ข้อมูลที่มีเจตนาชี้นำโดยมิชอบ (misleading claims) หรือข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับความรู้ทางวิชาการหรือมาตรฐานของวิชาชีพ โดยเฉพาะกรณีที่น่าจะเป็นอันตราย หากทำได้ควรอ้างอิงแหล่งที่มา หรือระบุว่าเป็นเนื้อหาที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนเพียงใด หรือเป็นเพียงความเห็นของตน หรือของผู้เชี่ยวชาญบางคนไว้ด้วย

หากผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ได้เผยแพร่เนื้อหาที่น่าจะเป็นอันตราย ไม่ถูกต้อง ไม่สอดคล้องกับความรู้ทางวิชาการ หรือมาตรฐานของวิชาชีพไปแล้ว และทราบภายหลังว่าไม่ถูกต้องเหมาะสม ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขการเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าวหากทำได้ เช่น อาจลบข้อความเดิมที่เป็นปัญหา แก้ไขข้อความเดิมให้ถูกต้อง หรือเผยแพร่ข้อความที่แก้ไขแล้วอีกครั้ง เป็นต้น ตลอดจนระงับยับยั้งไม่ให้มีการเผยแพร่เนื้อหาเดิมหากทำได้

หากผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ได้รับรู้ถึงการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมดังกล่าวโดยบุคคลอื่น ซึ่งเป็นกรณีที่น่าจะเกิดอันตรายร้ายแรงต่อผู้หลงเชื่อ และอยู่ในวิสัยที่ตนสามารถดำเนินการได้ อาจพิจารณาตรวจสอบและชี้แจงแก้ไขเนื้อหาให้ถูกต้อง หรือแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมและคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

หมวด ๗

การให้คำปรึกษาออนไลน์ (Online Consultation)

ข้อ ๒๖ หลักการปฏิบัติด้วยความระมัดระวังในการให้คำปรึกษาออนไลน์ (Cautious Practice for Online Consultation)

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อสังคมออนไลน์ จากผู้ป่วย หรือจากผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ พึงพิจารณาผลดีและผลเสียของการให้คำปรึกษาออนไลน์อย่างรอบคอบ พึงเลือกใช้ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างระมัดระวัง และคำนึงถึงข้อจำกัด นอกจากนี้ พึงหลีกเลี่ยงการให้คำปรึกษาในลักษณะที่แสดงถึงความมั่นใจ ความชัดเจนแน่นอน โดยไม่ได้คำนึงถึงโอกาสเกิดปัญหาหรือภาวะแทรกซ้อนที่รุนแรงหรือกรณีฉุกเฉิน ซึ่งหากเกิดปัญหาขึ้นอาจนำไปสู่ปัญหาความสัมพันธ์หรือการฟ้องร้องได้

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรให้คำปรึกษาออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงชี้แจงให้ผู้ป่วยเข้าใจ และตระหนักในความเสี่ยงและข้อจำกัดของการให้คำปรึกษาออนไลน์ ก่อนให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำ พร้อมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว และการรับบริการในกรณีฉุกเฉินหรือกรณีที่ไม่แน่ใจว่าเป็นอันตรายหรือไม่

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพไม่ประสงค์จะให้คำปรึกษาออนไลน์ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพพึงตอบปฏิเสธอย่างสุภาพ โดยอาจชี้แจงเหตุผลประกอบก็ได้ และแนะนำให้ผู้นั้นติดต่อขอคำปรึกษาผ่านช่องทางปกติ ซึ่งอาจรวมถึงการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในกรณีจำเป็น

ข้อ ๒๗ หลักการบันทึกการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพ (Documentation of Professional Communications)

ในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย หรือผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพ ผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพพึงบันทึกการให้ความยินยอมของผู้ป่วย (ถ้ามี) ข้อมูลและรายละเอียดการให้คำปรึกษา และรายละเอียดของการติดต่อสื่อสารดังกล่าว ไว้เป็นส่วนหนึ่งของเวชระเบียนหรือประวัติสุขภาพของผู้ป่วย สำหรับการอ้างอิงและเพื่อความต่อเนื่องในการให้บริการผู้ป่วย หากอยู่ในวิสัยที่สามารถทำได้